ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

โปรดระบุหมายเลข ISSN หรือชื่อของวารสารที่ต้องการทราบผลประเมิน : ค้นหา

ลำดับ	ชื่อวารสาร	ISSN	เจ้าของ	จัดอยู่ในวารสารกลุ่มที่	สาขา
1	วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	1906-6627	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	1	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Back to top

Copyright 2005. Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre. All rights reserved.
Contact: tci.thai@gmail.com

คนข้ามเพศ : การใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตร

Life Partner, Family Formation, and Child Parenting of the Transgender

เฉลิมขวัญ เมฆสุข * และ พิทักษ์ ศิริวงศ์

Charlearmkwun Meksuk * and Phitak Siriwong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบและความต้องการของการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ ด้วยวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา ผู้ให้ข้อมูลหลักคือคนข้ามเพศจากชายเป็นหญิงที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศแล้วและเปิดเผยตนเองว่าเป็นคนข้ามเพศ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกต และจดบันทึก เพื่อให้เข้าถึงเรื่องราวชีวิตของคนข้ามเพศในประเด็นการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ ผลการวิจัยพบว่า การดำรงชีวิตทางสังคมของครอบครัวคนข้ามเพศที่ไม่ได้มีชีวิตสอดคล้องกับต้นแบบที่ถูกเรียกว่าครอบครัวปกติ อีกทั้งยังต้องพบกับปัญหาสถานภาพของคู่ชีวิตที่ไม่มีกฎหมายรับรอง ส่งผลให้ครอบครัวคนข้ามเพศไม่ได้รับสิทธิพื้นฐานและการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่สามารถดำรงชีวิตให้มีคุณภาพและไม่สามารถพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: คนข้ามเพศ, ชีวิตคู่, การสร้างครอบครัว, การเลี้ยงดูบุตร

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เลขที่ 1 หมู่ 3 ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

Management Program, Faculty of Management Science, Silpakorn University Petchaburi IT Campus, 1 Moo 3, Samphraya, Cha Am, Phetchaburi 76120, Thailand.

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Corresponding author, E-mail): gebtangkw@gmail.com Tel: 08 0924 2292

ABSTRACT

This qualitative research aimed to study the meaning, lifestyle and needs of a life partner, the family formation and child parenting of the transgender by Phenomenological Research. The key information was male to female transgender. The research data was collected by reviewing document, in-depth interview, observation and note taking. The findings showed that the social life of the transgender family does not relate to any master which has been called normal family. Also, there is no any legal recognition of transgender people which results in a denial of fundamental right and an unequal treatment. They could not neither maintain their quality of life nor develop their own potential appropriately.

Key words: transgender, life partner, family formation, child parenting

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัฒนธรรมและค่านิยมแบบไม่เผชิญหน้าและเน้นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นของบุคคลกับครอบครัว ชุมชน และ สังคม ผู้ใดซึ่งไม่กระทำตามค่านิยมของสังคมอาจไม่ถูกท้าทายโดยตรงแต่จะถูกปฏิเสธหรือถูกมองข้ามจากสังคม การแสดงออกซึ่งการปฏิเสธในสังคมไทยมักจะเป็นแบบแอบแฝง แต่มักจะสร้างความเจ็บปวดและความรู้สึกอ่อนแอให้กับผู้ที่ถูกกระทำดังเช่นกรณีเรื่องเพศ แม้ว่าปัจจุบันการเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะถูกมองว่าได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคมไทย แต่การยอมรับของคนในสังคมไทยนั้นยังปราศจากความเข้าใจในตัวตนทางเพศ และเพศวิถีของบุคคลนั้นๆ ทำให้ในบางครั้งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกผิด หรือการตีตราให้กับบุคคลคนนั้นมากยิ่งขึ้น (มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2552)

สังคมไทยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้รับอิทธิพลด้านความคิดภายใต้วิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition/Dichotomy) มาโดยตลอด เพราะเป็นการจัดกลุ่มที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมแบบตะวันตกหรือแบบตะวันออก ด้านการตั้งถิ่นฐานที่อยู่ เช่น การกระจายตัวของประชากรแบบชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท หรือแม้แต่ฐานความคิดทางประเพณี (ซึ่งส่งผลถึงด้านกฎหมาย) ของการสร้างครอบครัวที่ถูกจำกัดอยู่ในแนวคิดแบบ “ชายกับหญิง” เท่านั้น เป็นต้น แม้ว่าวิธีคิดนี้จะมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการ การจัดการความรู้ และจัดระบบระเบียบให้กับส่วนต่างๆ ในสังคม แต่ก็ทำให้เกิดการจำกัดมุมมอง เกิดการแบ่งแยกปิดกั้น สร้างความแตกต่างความเป็นอื่น หรือความ “ผิดปกติ” ให้กับสิ่งต่างๆ ที่ไม่ได้อยู่ในแนวคิดนั้นๆ เช่นเดียวกันในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กลุ่มคนที่ไม่ได้ตกอยู่ในกรอบคิด “ชายกับหญิง” หรือกลุ่มหลากหลายทางเพศ

จึงถูกมองว่าผิดปกติมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม การที่ความหลากหลายทางเพศถูกทำให้เป็นสิ่งผิดปกติมาโดยตลอดส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านนี้ถูกยอมรับอยู่ในพื้นที่ที่จำกัด แม้แต่บุคคลในกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศเองก็ยังมีจำนวนไม่น้อยที่ยังเข้าไม่ถึงองค์ความรู้ที่จะทำให้พวกเขา (หรือคนรอบข้าง) เข้าใจ ยอมรับ และสามารถใช้ชีวิตที่หลุดออกจากกรอบแนวคิดแบบเดิมได้ (รณภูมิ และ เจษฎา, 2556)

คนข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศ หมายรวมถึงผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และผู้ที่ต้องการแสดงออกถึงเพศสภาพที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด โดยในบุคคลเหล่านี้จะมีกลุ่มหนึ่งที่รู้สึกว่าจำต้องหรือเลือกที่จะแสดงออกในลักษณะที่ขัดแย้งกับความคาดหวังที่สังคมมีต่อบทบาททางเพศโดยกำเนิด ไม่ว่าจะด้วยการแสดงออกถึงความแตกต่างนี้ผ่านภาษา การแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องสำอาง หรือการดัดแปลงส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งรวมไปถึงผู้ที่ผ่านการผ่าตัดข้ามเพศหรือต้องการผ่าตัดข้ามเพศ (Transsexual) (รัตนวัฒน์ และ คณะ, 2558) คนข้ามเพศ (Transgender) เป็นคำใหม่ในขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องเพศวิถี หมายถึง ชายที่เปลี่ยนเพศเป็นหญิง หรือที่เรียกว่า "หญิงข้ามเพศ" และหญิงที่เปลี่ยนเพศเป็นชาย "ชายข้ามเพศ" ทั้งที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วและไม่ได้ผ่าตัด คำเรียกอื่นที่คนข้ามเพศใช้เรียกตัวเอง เช่น ทีจี (TG-Transgender) และ ส่วนหญิงข้ามเพศนั้นมักเรียกตัวเองว่า "สาวประเภทสอง" หรือ "กะเทย" ด้วย (วราภรณ์, 2551)

ในสภาวการณ์ปัจจุบันคนข้ามเพศที่ได้ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศ (Sexual-Reassignment Surgery: SRS) จากชายเป็นหญิงมีอุปสรรคและข้อจำกัดในการ ดำรงชีวิตในสังคมอย่างไร ภายใต้มายาคติทางสังคมที่ยังคงสร้างภาพให้ดูเหมือนว่าคนข้ามเพศมีสิทธิและความเสมอภาคไม่ต่างจากคนทั่วไป แต่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงในสังคมไทย เหตุเพราะอคติ และการขาดความเข้าใจในสังคมไทยต่อวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศ การถูกเลือกปฏิบัติในวงกว้างหลากหลายแง่มุม ส่งผลให้ครอบครัวคนข้ามเพศไม่ได้รับสิทธิพื้นฐานและการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่สามารถดำรงชีวิตให้มีคุณภาพและพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพได้อย่างเต็มที่ (รณภูมิ และ เจษฎา, 2556) ปัญหาพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีเพศหญิงและเพศชาย พฤติกรรมทางเพศแบบหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ถูกต้องและยอมรับได้ในสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่ได้รับการยอมรับในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทางเพศดังกล่าวเป็นเรื่องผิดประเพณี เป็นพฤติกรรมที่เกินขอบเขตของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ที่ยึดถือปฏิบัติมานานหลายชั่วอายุคน (เพิ่มศักดิ์ และ จิตต์ระพี, 2554) การจัดลำดับคุณค่าสูงต่ำเรื่องเพศในสังคมไทย คือ เพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายที่เป็นคู่สมรสกัน โดยเฉพาะเพื่อการมีลูกและการสร้างครอบครัว ถือเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและให้คุณค่าสูงสุด ขณะที่ความสัมพันธ์ต่างเพศของหญิงชายที่อยู่เป็นคู่แต่ไม่ได้แต่งงานกันนั้น สังคมยังไม่ให้การยอมรับเต็มที่ ส่วนความสัมพันธ์ของคนรักเพศเดียวกันและคนข้ามเพศ ไม่ว่าจะเป็นคู่ถาวรหรือไม่ก็ตาม เป็นสิ่งที่พึงปกปิดให้รับรู้ได้เฉพาะในวงแคบ เพราะสุ่มเสี่ยงต่อการถูกประณามว่าเป็นความ "เบี่ยงเบน" "ผิดปกติ" หรือ "วิปริต" (ชลิดาภรณ์, 2547)

ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสังคมไทย หลายครั้งที่สังคมจัดวางความสัมพันธ์ และความเป็นเพศ ไว้บนเพศที่สังคมยอมรับได้ คือ เพศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีเพียงสองเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง นอกเหนือจากนั้นจัดให้อยู่อีกประเภทอื่นที่มีความแตกต่างออกไป และถูกมองว่า "คนอื่น" ไม่ใช่ "พวกเรา" จะเห็นได้ว่าในหลายครั้งระบบของความหมาย การตีตรา การให้ชื่อใหม่ ได้เบียดขับคนข้ามเพศให้ออกห่าง ไปจากสังคม และในขณะที่คนข้ามเพศไม่สามารถที่จะต่อรอง หรือมีอำนาจในการต่อ รองที่ชัดเจน ยิ่งเป็นผลให้คนข้ามเพศถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกกดขี่ที่แสดงออกมาใน รูปของความรุนแรงในหลายระดับทั้งทางตรงทางสังคม วัฒนธรรม และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ไม่เว้นแม้แต่คนข้ามเพศที่ได้พยายามแสวงหาตัวตนโดยการพยายามเปิดพื้นที่ ทางร่างกายของตนเองให้กับเพศตามกระแสหลักของสังคม แต่ทว่าชีวิตที่ได้รับหลังจาก การแปลงเพศนั้นไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวัง ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบหนึ่งที่อาศัยแนวคิดและโลกทัศน์จากปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาเป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ของมนุษย์ที่ได้ประสบมา (Lived Experience) มุ่งทำความเข้าใจ อธิบายความหมาย รูปแบบ และความต้องการ สะท้อนความรู้สึกในมุมมอง สถานการณ์ปรากฏการณ์ต่างๆของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับความแตกต่างในรูปแบบของเรื่องเล่า ผ่านประสบการณ์ในประเด็น การใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศให้กับสังคม เพื่อลดช่องว่างแห่งอคติด้านความแตกต่าง การตีตรา และความเป็นอื่น เคารพในสิทธิและความเท่าเทียมกันของความเป็นปัจเจก อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบ และความต้องการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมาย รูปแบบ ความต้องการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) เป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ในชีวิตของมนุษย์ ภายใต้กระบวนทัศน์ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ในการบอกเล่าหรือการเล่าเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ความเป็นไปของวัฏจักรชีวิต โดยมุ่งทำความเข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้พบเจอเป็นหลัก (ชาย, 2550) ให้เกิดการรับรู้ร่วมและทำความเข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ตามที่ปรากฏภายใต้สถานการณ์และบริบททางสังคมในการดำเนินชีวิต โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ คนข้ามเพศจากชายเป็นหญิงที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศแล้วและเปิดเผยตนเองว่าเป็นคนข้ามเพศ จำนวน 1 คน อายุ 36 ปี เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งไม่ใช่ทั้งหมดของคนข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิง ซึ่งผู้วิจัยรู้จักกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

โดยการได้รับการแนะนำจากเพื่อน ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงยินดี และเต็มใจที่เปิดเผยข้อมูลตนเอง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ทำการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บนหลักของความสามารถในการร่วมแบ่งปันข้อมูลด้วยความยินดี และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างลุ่มลึกและหลากหลาย ด้วยการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลักผ่านบรรยากาศการพูดคุยที่ผ่อนคลายเป็นธรรมชาติที่ต่างมีความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันในสถานที่และเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวกและพึงพอใจ คือในบริเวณบ้านพักที่จังหวัดกาญจนบุรีของผู้ให้ข้อมูลหลักเอง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structure Interview) โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) รวมถึงข้อคำถามที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต (Observation) คำถามในแต่ละประเด็นอาจมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเนื้อหาและประเด็นในการพูดคุยสัมภาษณ์กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น มีการตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) เป็นการซักถามที่ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดออกมา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 การจดบันทึก การบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์/บันทึกภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการจดบันทึก การบันทึกเสียงและภาพ เพื่อเป็นการช่วยความจำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ก่อนการบันทึกเสียงและภาพผู้วิจัยจะแจ้งถึงความจำเป็นและต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลก่อนจึงสามารถบันทึกได้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สำคัญในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลัก และแนวคำถามการวิจัยที่ได้จากการทบทวนเอกสาร ประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยเนื้อหาของคำถามเป็นที่เข้าใจง่ายเป็นคำถามปลายเปิดควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเกตเกี่ยวกับวิถีการกระทำในด้านต่างๆ ตั้งแต่วิธีการสนทนาพูดคุยกับคนในครอบครัว วิธีการแต่งกาย วิธีการวางตัว การใช้ชีวิตประจำวัน การรับประทานอาหาร ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อให้เห็นภาพและปรากฏการณ์ทางสังคม พร้อมแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึกข้อมูลภาคสนาม ปากกา ตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสัมภาษณ์จะมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อน เพื่อกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Phenomenology) ที่ศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้วยการค้นหาโดยตรง (Direct Exploration) การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และบรรยายปรากฏการณ์ที่เฉพาะเจาะจงอย่างเป็นอิสระ โดยปราศจากการทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ผู้วิจัยทำการอ่านข้อมูลที่ได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากคำถามที่สัมภาษณ์ ถอดการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่แยกตามประเด็นที่ศึกษาและเป็นไปตามเหตุการณ์ โดยการเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กัน ตามวัตถุประสงค์โดยเขียนบรรยายตามข้อมูลที่ได้และตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง เพื่อให้เห็นรายละเอียดทั้งหมด นำไปสู่ความเข้าใจกับเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสร้างข้อสรุปที่มีความถูกต้องตรงประเด็น (Validity) ภายใน คือ ถูกต้องตามความจริงโดยการพรรณนา ตีความข้อมูลของปรากฏการณ์ตรงตามสภาพที่เป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ (Phenomenological Analyzing) เป็นการระบุแก่นแท้ (Essences) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งได้มาจากข้อมูลที่ได้รับ โดยการนำเสนอทั้งข้อมูลที่ความเหมือนและความแตกต่างของส่วนประกอบความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่วิเคราะห์ให้เห็นบริบทในการหาความหมายรูปแบบความต้องการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรของคู่ชีวิตคนข้ามเพศ พร้อมกับสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จริยธรรมและข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการศึกษาถึงความหมาย รูปแบบและความต้องการของการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรของคู่ชีวิตคนข้ามเพศ โดยผู้วิจัยปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการวิจัยกับคน (Ethical Principles) อย่างเคร่งครัด โดยผู้วิจัยตระหนักถึงหลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) การเคารพความเป็นส่วนตัว (Privacy) มีกระบวนการขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวาจา โดยได้แจ้งและขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Debriefing) เพื่อยินยอมพร้อมใจ (Informed consent) เข้าร่วมการวิจัยก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการรักษาความลับ (Confidentiality) ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักยินดีอนุญาตให้ผู้วิจัยใช้ชื่อเล่นระบุในเนื้อหาวิจัยได้ รวมถึงหลักการให้ประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือผลกระทบที่อาจมีต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการร่วมแบ่งปันประสบการณ์ (Benefit and Reciprocity) และในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิงเป็นเพียงเหตุการณ์ เรื่องราวชีวิตของบุคคลหนึ่งเท่านั้น ไม่อาจจะเป็นตัวแทนของคนข้ามเพศทั้งหมดที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศในสังคมไทยได้

ผลการวิจัย

ลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ไวท์ อายุ 36 ปี นิยามตนเองว่าเป็นสาวประเภทสอง หลังจากการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิงในขณะที่มีอายุ 22 ปี เพราะเป็นคำที่ดูสุภาพไม่แสดงถึงการเยาะเย้ยถากถาง หรือรังเกียจเดียดฉันท์ และยังเป็นคำที่ให้ความรู้สึกเป็นผู้หญิง สอดคล้องกับความเป็นผู้หญิงที่ปรารถนาอยากเป็น เกิดและเติบโตมาในครอบครัวที่มีลูกชาย 3 คน ไวท์เป็นคนกลาง มีโอกาสได้รับการศึกษาและทำงานในกรุงเทพฯ ตั้งแต่สอบเทียบเข้ามหาวิทยาลัย การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยและอยู่ไกลบ้าน ทำให้การใช้ชีวิตของไวท์มีอิสระได้เรียน เที่ยว และทำงานนอกเวลาด้วยการเป็น

พิธีกร (Master of Ceremony) หรือเรียกแบบเข้าใจง่ายๆ ว่าเอ็มซี (M.C.) การเดินแบบชุดวิวาห์ เพื่อหารายได้เสริม สามารถส่งตนเองเรียน ซื้อรถ ซื้อบ้าน ส่งเงินให้พ่อแม่ที่ต่างจังหวัด คู่ชีวิตของไวท์เป็นเพศชาย อายุ 26 ปี ทั้งสองอยู่กินฉันท์สามีภรรยากันเป็นเวลา 10 ปี

คนข้ามเพศในบริบทการใช้ชีวิตคู่ : ผัวกับเมียสาวประเภทสอง

การนำเอาโครงสร้างที่สังคมกำหนดมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การสร้างครอบครัว การดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ยังต้องอยู่ภายใต้อำนาจของโครงสร้างและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันในรูปแบบความรักของครอบครัวคนข้ามเพศไม่แตกต่างจากความรักโดยทั่วไป ที่มีทั้งสุขและทุกข์ ต้องเผชิญความท้าทายจากทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้วาทกรรมความรักเกิดขึ้นได้เฉพาะชายกับหญิง ในขณะที่ความสัมพันธ์ทางเพศของคนรักเพศเดียวกันได้ถูกให้คำตอบล่วงหน้าไว้แล้วว่าไม่ยั่งยืน ในความสัมพันธ์ระหว่างชายกับกะเทย ที่สังคมได้ตัดสินว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ผิดธรรมชาตินั้น กะเทยหรือสาวประเภทสองได้เลือกที่จะแลกเปลี่ยนทรัพย์สินของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งความสัมพันธ์จากคนที่ตนรักในฐานะแฟน สามี หรือคนรัก (สิทธิพันธ์ และ คณะ, 2551) ความรักของทั้งสองเริ่มจากการไปเที่ยวบ้านเพื่อน ซึ่งเป็นคนพื้นเพจังหวัดเดียวกันและได้รู้จักกับลูกพี่ลูกน้องของเพื่อนขณะนั้นเพิ่งจบมัธยมศึกษาตอนต้น ครอบครัวพ่อ แม่แยกทางกัน ความสัมพันธ์เริ่มต้นด้วยการเยี่ยมเยือน ไปมาหาสู่ ไปกิน เที่ยวด้วยกัน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ไปไหนมาไหนด้วยกัน เป็นเวลา 4 เดือน พัฒนามาเป็นคู่ความสัมพันธ์หรือชีวิตคู่อยู่กินฉันท์สามีภรรยาร่วมกันที่บ้านในกรุงเทพฯ ของไวท์ ด้วยวัยที่ต่างกัน 10 ปี ช่วงแรกความสัมพันธ์แบบฝ่ายหนึ่งพึ่งพิงฝ่ายหนึ่ง เป็นสัมพันธภาพในรูปแบบที่ฝ่ายชายคอยพึ่งพาการสนับสนุนและรับความช่วยเหลือของไวท์ทั้งหมด ทั้งทางด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การกินอยู่ บันเทิง ท่องเที่ยว สังสรรค์เป็นที่ปรึกษาด้านการเรียน การดำรงชีวิตในเมืองหลวง ไปรับส่งจนกระทั่งฝ่ายชายเรียนจบ ปวส. เข้าทำนอง “ฉันเป็นผู้ให้ส่วนเธอคือผู้รับ” ด้วยความยินดี ฝ่ายชายไม่รู้สึกว่าต่ำต้อยที่ต้องคอยพึ่งพิงอีกฝ่ายหนึ่ง ไวท์มองว่าเป็นการสร้างคนจากเด็กที่ครอบครัวแตกแยก ไม่มีใครดูแลสนใจ เรียนจบมีงานทำ ไม่เป็นปัญหาต่อสังคม กลายเป็นหุ้นส่วนชีวิต ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมหัวจมท้ายในทุกสถานการณ์ในทุกหนทุกแห่ง

ทั้งนี้สังคมได้ตีตราสาวประเภทสองว่ามั่วสำส่อน ชอบเซ็กส์ แต่ไม่ได้มองถึงการเปิดโอกาสให้คู่ความสัมพันธ์ของผู้ชายกับสาวประเภทสองเป็นเรื่องปกติ เพราะถ้ามองธรรมชาติของความรักเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถหาอะไรมาวัดได้ อีกทั้งยังมีความหมาย คุณค่าที่ต่างกันไปตามแต่ละคู่ความสัมพันธ์และบุคคล ดังนั้นคู่ความสัมพันธ์ระหว่างชายและสาวประเภทสองก็ไม่ได้แตกต่างจากคู่ความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง (สิทธิพันธ์ และ คณะ, 2551) อย่างไรก็ตาม ไวท์สามารถมีรักแท้และความสัมพันธ์อย่างยั่งยืนจากผู้ชายที่เป็นคนรัก ปัจจุบันครอบครัวของไวท์ย้ายกลับมาอยู่บ้านต่างจังหวัด การพาคู่รักเข้ามาอยู่กับครอบครัวที่ต่างจังหวัด ซึ่งทุกคนให้การยอมรับที่ทั้งสองอยู่ร่วมกันในฐานะสามี-ภรรยา ลูกชายบุญธรรมอันเป็นที่รักของตา ยายและลุง การใช้ชีวิตคู่สร้างครอบครัวอยู่ด้วยกัน สิ่งที่สำคัญที่ยึดเหนี่ยว

คือ ความรักความเข้าใจกัน การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การช่วยกันสร้างฐานะของครอบครัวในสัมพันธภาพแบบต่างฝ่ายต่างพึ่งพิงกันและกัน ชายคนรักทำงานประจำในโรงงานกระดาษ ก่อนหน้านั้นไวท์ทำงานบริษัทฝ่ายกระจายสินค้าต้องไปอยู่สาขาต่างจังหวัดทางภาคใต้ จึงตัดสินใจลาออกเพื่อดูแลครอบครัว และทำธุรกิจส่วนตัวผลิตเครื่องสำอาง เพาะเลี้ยงสุนัขพันธุ์อเมริกันพิทบลูเทอร์เรีย เป็นแม่บ้าน รับส่งลูกชายไปโรงเรียน ดูแลงานบ้าน ดูแลพ่อ แม่ ดูแลเอาใจใส่และปรนนิบัติสามี ทั้งการแต่งกาย บุคลิก อาหาร สุขภาพ และให้กำลังใจ ถ้าวันใดที่ชายคนรักจากไปมีความสัมพันธ์กับหญิงแท้ไวท์บอกว่า"ถ้าวันนั้นมาถึงก็จะขอบคุณที่ให้ได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ขอบคุณที่ดูแลและเป็นกำลังใจอยู่เป็นเพื่อนมาเป็นสิบปี"

การสร้างครอบครัวกับความมั่นคงในชีวิตคู่

ความมั่นคงทางด้านสังคม ในปัจจุบันเริ่มมีการยอมรับรูปแบบความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตที่หลากหลาย มีกรอบความคิดคำว่าครอบครัวที่หลากหลาย ซึ่งต่างจากกรอบความคิดพ่อแม่ลูกแบบเดิมๆ แต่การใช้ชีวิตคู่ของคนที่ไม่ใช่คู่รักชาย-หญิงขาดความมั่นคงในชีวิต แม้ว่าทะเบียนสมรสไม่ได้รับรองว่าคู่สมรสจะรักกันนานแม้แต่คู่รัก ชาย-หญิง แต่ทะเบียนสมรสจะรับรองสิทธิของคู่รักทุกคู่ และจะทำให้สังคมมองเห็นความหลากหลายทางเพศและความสัมพันธ์ที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลหลากหลายทางเพศ ที่ถูกลิดรอนสิทธิในหลายมิติ เช่น มิติด้านสวัสดิการสังคม ในการถูกปฏิเสธหรือสร้างข้อจำกัดในการเข้าถึงผลประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมต่างๆ ของผู้มีเพศสถานะที่แตกต่าง รวมทั้งของคู่ชีวิต การเปลี่ยนคำนำหน้านาม ในบัตรประชาชนหรือหนังสือเดินทางไม่ตรงกับการแต่งกายและบุคลิกท่าทาง

ความมั่นคงทางด้านกฎหมาย ในมิติด้านครอบครัว การแต่งงาน และการมีลูก ยังไม่มีกฎหมายรับรองการแต่งงานของชายรักชาย กีดกันเรื่องการให้รับบุตรบุญธรรม มิติด้านบริการประกันและการเงิน คู่ชีวิตคนข้ามเพศถูกปฏิเสธหรือจำกัดการได้รับความมั่นคงทางสังคมหรือการประกันชีวิตอันเนื่องมาจากเป็นความสัมพันธ์เพศเดียวกัน ปฏิเสธไม่ให้คนที่มีชีวิตคู่เพศเดียวกันเข้าถึงแหล่งเงินกู้ หรือไม่ให้เป็นผู้กู้ร่วม เพราะถือว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด และคุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรมในการได้รับสินสมรสจากการใช้ชีวิตคู่กับคนเพศเดียวกัน การแยกและกีดกันคนข้ามเพศออกจากงานในระบบ ถึงแม้จะมีความสามารถ มักต้องจำยอมกับทางเลือกอันจำกัดในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ในอาชีพไม่กี่อาชีพที่ยอมรับคนข้ามเพศ เช่น ช่างแต่งหน้า พนักงานขายเครื่องสำอาง พนักงานนวด สปา เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น (บุษกร, 2557) สิ่งเหล่านี้กระทบกับการดำเนินชีวิตของครอบครัวไวท์ไม่มาก ด้วยมีความเป็นตัวของตัวเองสูง และมีความคิดในเชิงบวกจนไม่หวั่นไหวกับการถูกลิดรอนสิทธิในหลายมิติ ไวท์ไม่ได้เดือดร้อนกับการที่ไม่ได้เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจากนายไปเป็นนางสาวหรือนาง แม้แต่ชื่อจริงตามบัตรประชาชนยังใช้ชื่อเดิมที่พ่อแม่ตั้งให้ ไวท์เล่าว่าเวลาที่ไวท์ติดต่อราชการหรือเอกชนที่ต้องแสดงบัตรประชาชน เจ้าหน้าที่จะถามเสมอว่าทำไมไม่เปลี่ยนชื่อให้เป็นผู้หญิง ไวท์ให้ความเห็นว่าถึงแม้จะเปลี่ยนชื่อเป็นผู้หญิงก็ยังเป็นกะเทยเหมือนเดิม แต่ถ้ากฎหมายรับรองสถานะอัตลักษณ์ออกมาก็จะพิจารณาถึง

ความสำคัญของประโยชน์ว่าเกี่ยวข้องด้านใดบ้าง ถ้าจำเป็นก็จะเปลี่ยน ไวท์มองว่าการที่ได้เกิดเป็นคนไทยถือเป็นความโชคดีมีอิสระ มีเสรีภาพแห่งการใช้ชีวิตอย่างที่ปรารถนาจะเป็น อยากผ่าตัดแปลงเพศก็ผ่าได้ อยากเสริมหน้าอกก็ทำได้ ถ้าเกิดเป็นคนประเทศอื่นบางประเทศ การมีอัตลักษณ์ข้ามเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันอาจถูกแขวนคอประจานได้ หลักสำคัญ คือ "ความภาคภูมิใจและการยอมรับตนเอง" เมื่อเลือกที่จะเป็นแล้วต้องยอมรับในตัวตน ไม่ว่าจะเป็นเพศสภาพ เพศวิถีใด ปราศจากความรู้สึกอัดอั้นทุกข์ทน คับแค้นใจจากการเลือกปฏิบัติของคนในสังคม ถึงแม้ถูกสังคมวัฒนธรรมตีตราว่าสาวประเภทสอง

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงิน การยอมรับตนเองว่าเป็นกะเทยหรือสาวประเภทสอง อันนำไปสู่ความภาคภูมิใจทำให้สามารถก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆ ได้ ทำอาชีพอะไรก็ได้ที่เหมาะสมกับความเป็นตัวตนของตนเองแต่ละอาชีพต่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นคนที่เท่าเทียมกัน โดยไม่จำเป็นต้องล้มเลิกหลักเกณฑ์การใช้ชีวิตของตน อะไรที่สุดมือสอยไม่สามารถได้ดั่งใจก็ปล่อยวาง แค่ขาดโอกาสไม่ได้บกพร่องทางความสามารถ ควรอยู่กับปัจจุบันอย่างเป็นสุข พยายามไม่คิดถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์ต่อตนเอง ลูก และ ครอบครัว ทางด้านการเงินในครอบครัวของไวท์นั้น คนรักของไวท์บอกว่า "ไม่มีหรอกที่กะเทยจะทิ้งผู้ชายก่อน มีแต่ผู้ชายจะทิ้งกะเทย ยังงัย ก็ไม่ทิ้งกะเทย " จึงเปิดบัญชีออมทรัพย์ในชื่อของไวท์ นำเงินเดือนทั้งหมดมาฝากเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มีการวางแผนจัดการแบ่งเป็นเงินเก็บ เงินใช้จ่าย ค่าอาหาร เสื้อผ้า ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าผ่อนรถ ค่าเทอมลูก และเงินสำหรับพักผ่อนท่องเที่ยว ส่วนรายได้ของไวท์ถูกเก็บออมแยกไว้ต่างหาก

วิถีชีวิตคนข้ามเพศในบริบทการเป็นแม่-พ่อและการเลี้ยงดูบุตร

1. การเป็นแม่-พ่อ ครอบครัวคนข้ามเพศ

การใช้ชีวิตคู่ในสังคมทั่วไปเป็นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวชายกับหญิง สังคมทั่วไปเชื่อว่าครอบครัวลักษณะนี้มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจร่วมกันที่สำคัญและนอกเหนือจากความผูกพันทางใจระหว่างคู่ครองก็คือการมีบุตรจึงมักจะถือว่าที่สมบรูณ์คือ พ่อ แม่และบุตร ซึ่งหมายถึงการมีผู้คอยให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษา ดูแลเอาใจใส่เมื่อมีปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตจริง ทั้งทางด้านการทำงาน สุขภาพอนามัย และการใช้ชีวิตในสังคม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยหลักของการตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ชาย-หญิง

แต่สำหรับครอบครัวของไวท์นั้น การเพิ่มสมาชิกคนที่สามของครอบครัว หลังจากที่ได้ใช้ชีวิตคู่กับชายคนรักได้ 1 ปี รุ่นน้องมหาวิทยาลัยตั้งครรภ์ไม่พร้อมกับชายที่มีครอบครัวแล้ว ขณะนั้นมีอายุครรภ์ 4 เดือน ต้องการยุติการตั้งครรภ์ไม่ต้องการเก็บเด็กไว้ มาขอยืมเงินเพื่อไปทำแท้ง ไวท์จึงขอให้ยกเลิกความคิดที่จะทำแท้งแล้วจะเลี้ยงดูเด็กเองเมื่อคลอดแล้ว เพราะผู้เป็นแม่เด็กไม่มีความสามารถที่จะเลี้ยงได้ด้วยสถานการณ์ชีวิตและปัญหาทางการเงิน ไวท์จึงดูแลรุ่นน้องพาไปฝากครรภ์ให้อาศัยอยู่ที่บ้านดูแลเรื่องที่อยู่ ที่กิน พบแพทย์ตรวจครรภ์ตามระยะจนกระทั่งคลอดเป็นเด็กชายกินนมแม่ครบ 3 เดือน ผู้เป็นแม่ก็จากไปใช้ชีวิตตามเส้นทางโดยไม่กลับมาเหลียวแล อีกประเด็นหนึ่งที่ไวท์ให้เหตุผลว่าเพราะเด็กเป็นเพศชายจึงขอรับเลี้ยงเอง ด้วยความที่ใช้ชีวิตคู่เพศ

เดียวกันถึงแม้จะเป็นสาวประเภทสองแต่สำนึกเดิมคือการเป็นชายที่มีคู่รักเพศเดียวกันและป้องกันคำครหาจากสังคมถึงความไม่เหมาะสมหากกรณีเด็กเป็นเพศหญิง ทั้งสองรับบทบาทการเป็นแม่-พ่ออุ้มชูเลี้ยงดูทารกเพศชายตามครรลองของชีวิตจนกระทั่งปัจจุบันลูกชายมีอายุ 9 ขวบ

2. แม่-พ่อ คู่รักเพศเดียวกันกับต้นแบบทางสังคม

สังคมโดยทั่วไปนั้นมีความเชื่อว่าอิทธิพลของการเลี้ยงดูของครอบครัวจะส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยเด็กจะดำเนินรอยตามแนวทางของแม่ - พ่อ หรือ มีแม่ - พ่อ เป็นบุคคลต้นแบบ (role model) ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยจนเป็นที่มาของฐานคิดสำคัญเรื่องครอบครัวที่ว่าครอบครัวที่ดีต้องประกอบด้วย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพ่อ (เพศชาย) และมีผู้ที่ทำหน้าที่เป็นแม่ (เพศหญิง) ซึ่งจะเป็นต้นแบบที่ดีให้ลูกๆ ได้ ฐานคิดดังกล่าวทำให้สังคมเกิดความหวั่นวิตกและคัดค้านต่อการเป็น พ่อ - แม่ หรือการรับบุตรบุญธรรมของคู่รักร่วมเพศด้วยกังวลว่าการเป็นพ่อ - แม่ของเด็กดังกล่าวแท้จริงแล้วเป็นเพียงข้ออ้างบังหน้าของคู่รักร่วมเพศที่ต้องการจะชักจูงให้เด็กนั้นเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มของตน อีกทั้งวิถีการอุ้มชูดูแลการเป็น พ่อ – แม่ ของคู่รักร่วมเพศที่มีเพศภาวะ (gender) และเพศวิถี (sexuality) แตกต่างจากคนหมู่มากนั้นจะทำให้เด็กสับสนเกี่ยวกับเพศภาวะ และเพศวิถีของตน และจะดำเนินรอยตามแนวทางของ พ่อ – แม่ รักร่วมเพศของตนกลายเป็นคนรักร่วมเพศไปในที่สุด (สุกฤตยา, 2559)

แต่สำหรับวิธีการเลี้ยงดูลูกของไวท์และคนรักในฐานะพ่อแม่ที่อยู่ในความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันนั้นไม่ได้แตกต่างจากวิธีการเลี้ยงลูกโดยพ่อแม่รักต่างเพศ เพียงแต่ต้องใส่ใจในประเด็นที่ละเอียดอ่อนเพิ่มภูมิคุ้มกันมีความทุ่มเทใส่ใจในปัญหาการที่เด็กที่อยู่ในครอบครัวพ่อแม่เพศเดียวกัน (single-sex family) หรือการมีผู้ปกครองเพศเดียวกัน (same-sex parents) อาจจะถูกตีตราจากโรงเรียนและสังคม เป็นการเพิ่มความกดดันที่ส่งผลร้ายต่อเด็ก ลูกชายในวัย 9 ขวบของไวท์ ที่ผ่านมา รูปแบบการตีตราที่ได้รับจากเพื่อนในโรงเรียน มักเป็นการล้อเลียนด้วยคำพูดหรือการตั้งคำถามจากกลุ่มเพื่อนช่วงเวลาแม่ไปรับส่งที่โรงเรียน เช่น *"มีแม่เป็นกะเทย เสียงเหมือนกะเทยในละครโทรทัศน์" "ทำไมแม่ตัวสูงใหญ่เหมือนผู้ชาย"* ความเดียงสาของลูกชายที่ยังไม่เข้าใจว่ากะเทยคืออะไร เพียงแต่รู้ว่ากะเทยในละครโทรทัศน์มีลักษณะน้ำเสียงเหมือนแม่และยอมรับว่ามีแม่เป็นกะเทย ในเย็นวันที่กลับมาจากโรงเรียนแล้วรีบบอกกับแม่ว่า *"แม่แม่งานเข้าแล้ว เพื่อนที่โรงเรียนรู้แล้วว่าแม่เป็นกะเทย ทำงัยกันดี"* จากนั้นใช้ชีวิตตามประสาเด็กปกติไม่ทุกข์ใจไม่อับอาย ด้วยความที่ไม่เคยพบผู้เป็นแม่ที่แท้จริงรู้เพียงว่าแม่คือไวท์ แต่สำหรับผู้เป็นแม่มีวิธีการคิดและการปกป้องสิทธิไม่ให้ลูกรู้สึกว่าได้รับการดูถูกเหยียดหยามด้วยคำพูดล้อเลียนหรือคำถามตอกย้ำและผลิตซ้ำอคติที่สร้างความอึดอัดคับข้องใจ สร้างความอับอาย ด้วยการให้พ่อเป็นฝ่ายไปรับส่งลูกที่โรงเรียนแทน ไวท์คิดไว้แล้วว่าในภายภาคหน้าเมื่อลูกชายเติบโตเจริญวัยขึ้นจะอธิบายให้ลูกมีความเข้าใจในเพศสรีระ เพศภาวะและเพศวิถีของผู้เป็นแม่

อีกทั้งอุปสรรคอันเกิดจากข้อจำกัดในทางกฎหมายเรื่องการรับบุตรบุญธรรมของคู่ชีวิตข้ามเพศ ทำให้ไวท์และคนรักมีสถานะเป็นเพียงผู้ปกครองของลูก โดยมีสำเนาสูติบัตรและสำเนา

ทะเบียนบ้านไว้สำหรับแสดงตัวตนของลูกในการติดต่อราชการ การเข้าโรงเรียน และได้ปรึกษาศูนย์ประชาบดีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสังคมและการดำรงชีวิตครอบครัวของประชาชนถึงการรับเลี้ยงบุตร โดยให้คำแนะนำว่าควรมีบันทึกการแจ้งความ เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องการลักพาตัวเด็ก ถ้าผู้เป็นแม่ทำการฟ้องร้องในภายหลัง เพราะหญิงที่คลอดบุตรมีสิทธิในความเป็นแม่ตามกฎหมาย แม่ย่อมชัดแจ้งเสมอ ไวท์คิดว่าถือเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่กับการได้ให้ชีวิตแก่เด็กคนหนึ่ง อบรมเลี้ยงดูอุ้มชูอย่างใกล้ชิด ให้เติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และมีพัฒนาการได้รับการปกป้องและคุ้มครองดูแลอย่างอบอุ่นท่ามกลางตา ยาย ลุง ให้ได้รับการศึกษาจนจบปริญญาตรีและประสบความสำเร็จในเรื่องเรียน หน้าที่การงาน หาเลี้ยงตนเองได้ อนาคตถ้าผู้เป็นแม่ที่แท้จริงต้องการเด็กคืนก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของลูกชาย

อภิปรายผล

1. การใช้ชีวิตคู่ของคนข้ามเพศ จากปรากฏการณ์การใช้ชีวิตครอบครัวของไวท์แสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งของการอยู่ร่วมกันแบบคู่ชีวิต ซึ่งมีรากฐานมาจากความรักที่แท้จริงและความห่วงใยดูแลซึ่งกันและกัน สามารถเอาชนะกฎจารีตประเพณีที่ถูกกะเกณฑ์โดยสังคม กล่าวคือเริ่มได้รับการยอมรับจากสังคม มีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพที่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตและไม่ได้ต้องการสร้างปัญหาเรียกร้องการสนับสนุนจากทางภาครัฐในรูปของสวัสดิการ แต่อย่างไรก็ตามในด้านการปฏิบัติแล้วแสร้งทำเหมือนกับว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นและไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายที่เป็นอุปสรรคขวางกั้นและส่งผลถึงวิถีชีวิตอีกด้านหนึ่งที่ต้องมีส่วนพัวพันกับกฎหมายในเรื่องความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการสังคม การสยบยอมต่อกรอบความคิดของสังคมที่ว่าการรักเพศเดียวกันนั้นไม่สามารถเป็น “ความปกติ” ไม่เชื่อมโยงกับโลกความเป็นจริงที่คู่ชีวิตเพศเดียวกันต้องสามารถมีสิทธิในกฎหมาย ได้รับสิทธิและหน้าที่จากการจดทะเบียน ถ้าการมองว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิตเพื่อบุคคลหลากหลายทางเพศเป็นสิทธิของบุคคล สามารถทำได้เป็นเรื่อง “ปกติ” จะเป็นการขยายขอบเขตของคำว่า “ครอบครัว” ของคู่ชีวิตเพศเดียวกันให้มีความยั่งยืน เข้าถึงสิทธิและหน้าที่จากการจดทะเบียน เช่น สิทธิการกู้ร่วม สิทธิสวัสดิการคู่ชีวิต สิทธิการให้คำยินยอมการรักษาพยาบาล สิทธิการรับบุตรบุญธรรม สิทธิในการฟ้องร้องค่าเลี้ยงดู เหมือนกับพลเมืองคนอื่นๆ

2. การสร้างครอบครัวของคนข้ามเพศ มนุษย์มีสิทธิกำหนดเจตจำนงเสรี (free will) ในวิถีชีวิต และเป็นสิทธิของมนุษย์ที่จะใช้วิถีชีวิตทางเพศที่ตนเองต้องการ การที่คนเกิดมาและเลือกทางเดินชีวิตทางเพศที่แตกต่างจากความคาดหวังของสังคมจึงถือเป็นอิสรภาพเสรีภาพในการดำเนินชีวิต คนรักเพศเดียวกันมีตัวตนและดำรงอยู่ในสังคมเป็นสถาบันครอบครัว แต่กรอบความคิดที่แคบและมืดบอดเชื่อว่าครอบครัวคนข้ามเพศไม่ใช่ของแท้ เพราะหากมองตามเพศสรีระ มนุษย์ก็มีเพียงสองเพศคือชายกับหญิง และเมื่อมาผนวกเข้ากับความคิดที่ว่า มนุษย์มีหน้าที่ต้องสืบพันธุ์ทำให้มองเห็นเพียงว่าชายและหญิงต้องเกิดมาคู่กันเพื่อผลิตทายาทให้สังคม ความคิดนี้ได้กลายเป็นความเชื่อกระแสหลักในสังคม และได้กลบความจริงข้ออื่นๆ ไป การทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดในสังคมจะพบว่ามนุษย์

ในสังคมมีความหลากหลายและมีมากกว่าความเป็นเพศหญิงและเพศชาย หากยังมีชีวิตครอบครัวคนข้ามเพศของไวท์ที่เมื่อเริ่มต้นแล้วก็มีการดำเนินไปตามครรลอง เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติทั่วไปเหมือนกับชีวิตครอบครัวของคนต่างเพศ คู่ชีวิตที่มาเริ่มต้นใช้ชีวิตร่วมกันดำเนินชีวิตไปด้วยกันจวบจนตายจากกันไปหรือจากลากันตามวาระอันควรอันเป็นวัฏจักรชีวิตครอบครัว (family life cycle) มีความสัมพันธ์กันอย่างดี มีความรักใคร่ห่วงใย เกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในยามที่เกิดปัญหา ยามที่มีความทุกข์ความเจ็บป่วย การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การดูแลทั้งยามสุขและยามทุกข์ การทำความรู้และเข้าใจวัฏจักรชีวิตครอบครัว จะทำให้เตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและปัญหาที่จะเกิดขึ้นในแต่ละช่วงของวัฏจักรชีวิตครอบครัว ปรับตัวที่จะมีชีวิตได้อย่างมีความสุข รักษาความสมดุลในครอบครัวให้เกิดขึ้นได้ และนำพาครอบครัวพัฒนาไปตามขั้นตอนของชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข

3. การเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ คำว่าครอบครัวนั้นตามความเข้าใจแต่เดิมจะ "สมบูรณ์" พร้อมต้องประกอบด้วยอย่างน้อยสาม บุคคล คือ พ่อ แม่ และลูก ซึ่งความเป็นจริงแล้วครอบครัวมีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นครอบครัวแบบพ่อเลี้ยงเดี่ยว แม่เลี้ยงเดี่ยว หลานอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย และครอบครัวแบบพ่อแม่เพศเดียวกัน ก็เป็นไปได้ทั้งนั้น อย่างไรก็ตามตลอดเวลาที่ผ่านมาสังคมไทยมีการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนและยอมรับในความแตกต่างมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างค่านิยมในสังคมไทยเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อในหลายประการ ทำให้สังคมไทยเริ่ม "มองเห็น" ในความหลากหลาย หรือความเป็นอื่นในสังคมมากขึ้น ทั้งความหลากหลายในด้านมิติทางเพศหรือการนิยามรูปแบบใหม่ของคำว่า "ครอบครัว" (รณภูมิ และ เจษฎา, 2556) ความสัมพันธ์เพศเดียวกันอาจมองเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ยั่งยืนและเป็นเพียงแค่ระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังถูกสังคมมองว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ผิวเผินและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพัฒนาไปให้ยั่งยืนได้ การแต่งงานของบุคคลรักเพศเดียวกันและการมีครอบครัว รวมถึงการรับเลี้ยงเด็กเป็นลูกบุญธรรมโดยคู่ที่เป็นเพศเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ขัดกับจารีตทั่วไปนั้นยังเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในสังคมไทยภายใต้กฎหมายที่ไม่ได้มีระบุไว้และไม่ได้รับการยอมรับจากขนบธรรมเนียมตามมาตรฐานของครอบครัวไทยดั้งเดิม (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID), 2557)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักคือคนข้ามเพศจากชายเป็นหญิงที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศแล้วและเปิดเผยตนเองว่าเป็นคนข้ามเพศ ด้วยการเข้าถึงเรื่องราวชีวิตของคนข้ามเพศในประเด็นการใช้ชีวิตคู่ การสร้างครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรของคนข้ามเพศ การดำรงชีวิตทางสังคมของครอบครัวคนข้ามเพศที่ไม่ได้มีชีวิตสอดคล้องกับต้นแบบที่ถูกเรียกว่าครอบครัวปกติ จากการทำความเข้าใจความหมายของครอบครัวให้ทันสถานการณ์ปัจจุบันโดยไม่ต้องยึดติดกับคำว่า "สมบูรณ์" มากเกินไป เพราะส่วนหนึ่งของสาเหตุที่ถูกยกมาอ้างว่าเป็นที่มาของต้นแบบให้เด็กสับสนเรื่องเพศภาวะ คือเรื่องครอบครัวไม่สมบูรณ์

จากแนวคิดและแนวปฏิบัติในเชิงขั้วตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นมาในสังคม ไม่ว่าจะเป็นระหว่าง “ธรรมชาติ” “ไม่เป็นธรรมชาติ” “ปกติ” ”วิปริต” “เหมาะสม” “ไม่เหมาะสม” ด้วยการอ้างถึงครอบครัวที่มีพ่อ-แม่ที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกอันจะส่งผลให้ลูกเบี่ยงเบนทางเพศเป็นการตีตรา ผลิตซ้ำ ตอกย้ำสร้างความเป็นอื่นให้กับครอบครัวคนข้ามเพศ ครอบครัวมีพ่อแม่แบบไหนก็อบอุ่นได้ และไม่ว่าครอบครัวแบบไหนลูกหลานก็มีโอกาสที่จะรับรู้ตัวตนของตนเองว่าเป็นกะเทยได้เช่นกัน จึงมิใช่พฤติกรรมการเลียนแบบจากการที่มีพ่อแม่เพศเดียวกันแต่อย่างใด ดังนั้น ความเป็นแม่และการเลี้ยงดูลูกนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ หากแต่เป็นเรื่องของความรับผิดชอบและการทำบทบาทหน้าที่ในการดูแลครอบครัว การมีพ่อแม่เพศไหนก็ไม่ต่างกัน เด็กที่ถูกเลี้ยงดูโดยพ่อแม่รักเพศเดียวกัน คุณภาพชีวิต สุขภาวะ และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก เป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของความเป็นพ่อแม่ ความมั่นคงปลอดภัย รวมถึงบทบาททางสังคม และวิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มากกว่าเงื่อนไขจากเพศสถานะหรือเพศวิถีของพ่อแม่เพศเดียวกัน อีกทั้งยังต้องพบกับปัญหาสถานภาพของคู่ชีวิตที่ไม่มีกฎหมายรับรอง ส่งผลให้ครอบครัวคนข้ามเพศไม่ได้รับสิทธิพื้นฐานและการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่สามารถดำรงชีวิตให้มีคุณภาพและไม่สามารถพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพได้อย่างเต็มที่ และประเด็นที่สำคัญที่สุดคือการเปิดโลกทัศน์ในการรับรู้ เรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคมที่เรียกว่าครอบครัวคนข้ามเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับการเป็น พ่อ-แม่ และการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวคนข้ามเพศได้ใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวที่หลากหลายในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ทางด้านนโยบายและกฎหมาย รัฐบาลควรมีการตรากฎหมายรับรองอัตลักษณ์ทางเพศและการแสดงออกทางเพศของกลุ่มคนข้ามเพศและผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ แม้ปัจจุบันมีคู่ชีวิตเพศเดียวกันจำนวนมากที่ใช้ชีวิตร่วมกันดั่งครอบครัวคู่รักชายหญิงทั่วไป แต่สถานภาพของคู่ชีวิตกลับไม่มีกฎหมายรับรองไว้ ทำให้บุคคลข้ามเพศไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทั้งในเรื่องสิทธิและหน้าที่ที่จะพึงมีพึงได้ เกิดความไม่เท่าเทียมกันเพราะความแตกต่างทางเพศ หรือการเลือกปฏิบัติโดยเหตุผลเรื่องเพศ การผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข นโยบายและกฎหมายโดยขยายให้มีการคุ้มครองสิทธิบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจากการเลือกปฏิบัติ ด้วยการรับรองสิทธิและสถานะของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ หมายรวมถึงการกำหนดนิยามของความหลากหลายทางเพศ การเปลี่ยนคำนำหน้านาม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ การรับรองสถานะของบุคคลผู้แปลงเพศ การรับรองการจัดตั้งครอบครัวของบุคคลเพศเดียวกัน สิทธิในการมีบุตร การรับบุตรบุญธรรม และการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุในความแตกต่างทางเพศควบคู่ไปกับกฎหมายจดทะเบียนคู่ชีวิตของคนเพศเดียวกัน เพื่อขจัดการตีตราการเลือกปฏิบัติความไม่เท่าเทียมในสังคม ความรุนแรง และการลิดรอนสิทธิของคนข้ามเพศ

2. ทางด้านสังคมถึงแม้ว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้ยอมรับตัวตนในความหลากหลายทางเพศ หรือการเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้รับรองสิทธิของบุคคลข้ามเพศนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาก็ตาม องค์กรภาครัฐภาคประชาสังคมควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย เพื่อให้สาธารณชนรับรู้ถึงความชอบธรรม และความปกติของครอบครัวของคู่ชีวิตคนข้ามเพศ ส่งเสริมการยอมรับ ความตระหนักรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศและความหลากหลายทางเพศ รวมถึงจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาและบริการเพื่อสนับสนุนการสร้างครอบครัวของคู่ชีวิตคนข้ามเพศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงประสบการณ์ทางสังคมของคนข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศในกลุ่มวัยเรียน และกลุ่มวัยทำงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตของคนข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจให้เกิดการยอมรับของคนรอบข้าง และเกิดความยุติธรรมทางสังคม

2. ควรศึกษาถึงสิทธิทั้งในทางนโยบายและทางกฎหมาย รวมถึงผลกระทบจากการขาดการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศตามกฎหมายของคนข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างความมั่นคงและหลักประกันทางชีวิตให้กับคนข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. 2547. ฐานคติเรื่องเพศวิถีในนโยบายเรื่องโรคเอดส์ของรัฐไทย. **รัฐศาสตร์สาร** 25(3): 3-4.

ชาย โพธิสิตา. 2550. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิช ชิ่ง จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.

บุษกร สุริยสาร. 2557. **อัตลักษณ์และวิถีทางเพศในประเทศไทย (โครงการส่งเสริมสิทธิความหลากหลาย และ ความเท่าเทียมในโลกของการทำงาน (PRIDE)).** องค์การแรงงานระหว่างประเทศ, กรุงเทพฯ.

เพิ่มศักดิ์ วรรลยางกูร และ จิตต์ระพี จั่นแก้ว. 2554. **ครอบครัวศึกษาและความปลอดภัยในชีวิต ฉบับปรับปรุง.** สำนักพิมพ์วังอักษร, กรุงเทพฯ.

มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน. 2552. **แม่รับได้ : การยอมรับของครอบครัวที่มีลูกเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ.** แหล่งที่มา: http://www.thaitga.com/index.php/library/articles/133- mom-and-tg#sthash.BKTIbNmj.dpuf, 11 เมษายน 2559.

รัตนวัฒน์ จันทร์อำนวยสุข, คาร์สเทน บาลเซิล และ คาร์ลา ลากาตาร์. 2558. **การเคารพคนข้ามเพศเปรียบเทียบกับการเกลียดกลัวคนข้ามเพศ ประสบการณ์ทางสังคมของคนข้ามเพศในประเทศไทย.** เครือข่ายเพื่อนกะเทยไทย, กรุงเทพฯ.

รณภูมิ สามัคคีคารมย์ และ เจษฎา แต้สมบัติ. 2556. **เรื่องเล่าชีวิตสีรุ้ง.** มูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ, กรุงเทพฯ.

วราภรณ์ แช่มสนิท. 2551. **รายงานการวิจัยวิธีคิดเรื่อง เพศวิถีของรัฐไทย: ในชุดโครงการวิจัยการสร้าง และจัดการความรู้ด้านเพศวิถีเพศภาวะ และสุขภาพทางเพศ.** มหาวิทยาลัยมหิดล.

สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร, รณภูมิ สามัคคีคารมย์ และ พิมพวัลย์ บุญมงคล. 2551. **รายงานการวิจัยชีวิต ตัวตน และเรื่องเพศของสาวประเภทสอง: ในชุดโครงการวิจัยการสร้างและจัดการความรู้ด้านเพศวิถีเพศภาวะและสุขภาพทางเพศ.** มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุกฤตยา จักรปิง. 2559. **การเป็นแม่พ่อและการรับบุตรบุญธรรมของคู่รักร่วมเพศ อุดมการณ์ครอบครัวและมลทินสังคม: อคติของสังคมต่อคู่รักร่วมเพศ.** แหล่งที่มา: http://www.festhailand.org/wb/media/Debate%20show/Life%20Partnership, 15 เมษายน 2559.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID). 2557. **Being LGBT in Asia : รายงานในบริบทของประเทศไทยเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ.** สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ศูนย์ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก,